

Մեկ քանի •ր յետոյ կատանալ
հեռագրի պատասխանը որ իրենց կէ
թելադրէր զրկել զբամբ Էջմիածին
Թէկն այդ հաճելի չերեցաւ Դաշնակ
ցական պատգամաւորներին, քանզի
կը հակասէր Արեւելքի իրենց գոր
ծունէութեան, բայց քանի որ տեղ

ւոր շահը իրեն թէ այդպէս կը պահանջէր, համակերպեցան, կամ աւելի ճիշտ՝ աղաներու շտապ փոփոխութիւն տարուեցան և անոնց միացած ժողովին վաղուց ի վեր էր որ ժողովը զգալուն մասը պատրաստւած էր իր նուէր տալ սուրբ գործին և յաճախ կը թելադրէր դաշնակցականներին ժողով կազմակերպել. բայց վերջինները Զրէզնօի համերաշխութիւնը վիժեցնելու սեղի չտալու համար զգուշացան առանձին գործի սկսելէ, մինչև որ Միացեալ մարմինը որոշում կայացուց և ժողովի օր որոշեց. փետր. 14 Բարեկենդանի իրիկունը, Մէկ երկու շաբաթ առաջ, նախ քան ժողով կազմակերպւիլը ժողովուրդ սկսած էր իր չափն ու ձև ընել. կիրակոսի կարծիքով 50.000 տղար կը լինէր, իսկ Մարտիրոս որ յոռետես էր, 30.000 կիջեցնէր:

Վերջապէս շատ սպասելէ յետոյ եկաւ օր և ժամ և Բարեկենդանի կիրակի իրիկունը, երկսեռ խումբ բազմութիւն կը դիմէր դէպի Woodman Hall, քաղաքիս էն չքեղ ժողովարանը: Ժողովի սկսուելէն շատ առաջ ամբաստան գրաւուած էին և ուշ մնացողը դատապարտուած էր այլ ևս ոտքի կենալու: Ժամ 7,30ին բացուեցաւ հանգէս. ժողովը Օրուայ ատենապետն էր Տ. Թ. Ս. Թիւֆէնքճեան որ հրաւիրեց խօսելու օրուայ նախագահ վարդան ծ. վարդապետը: Նախ քան հայր սուրբի խօսելը, ատենապետը ցաւ յայտնեց որ ժողովին յայտագիրը շատ ճոխ է պատրաստուել իր բացակայութեան միջոցին և խնդրեց ատենախօսներէն որ կարճ խօսին և հանգանակութեան ժամանակին չը վնասեն: Ծառ փերու մէջ բեմ բարձրացաւ վտրդապետը և խօսեցաւ օրուայ մեր նուիրական պարտականութեան վերայ: Իր ատենախօսութեան յաջորդեց ամբողջ հանդիսականների միաբերան երգած «կուռեցէ՛ք տըղերք՝: Երգէն յետոյ հրաւիրուեցաւ խօսելու Գաշնակցականներէն Յով. Գապատայեան որ և կը ներկայանար «Ապարեղ» խմբագրութեան կողմէն: Անոր յաջորդեց քաղաքիս գաղափարներէն George Church որ խօսեցաւ ի հարկէ անդիմադրելի լեզուով և յայտնի քաղաքականութեամբ խանայ գովառներ տալ Հայոց և մէջբերումներ ընել մեր ազգային պատմութենէն:

Գ. Յ. Սարկաւազեանի «Տալուրիկ» երգէն վերջ հրաւիրուեցաւ խօսելու Հայ պանդխտաց ժողովական եկեղեցւոյ քարոզիչ պատ. Մ. Կ. Գափազեան որ ի ատենաբանութենէն վերջ մենքեցեց պ. Միհրան Մելիքեան: Ռամկավարների կողմէն խօսեցաւ պ. Վ. Շահպազեան, Բարեկենդանիներէն կողմէն պ. Յարենթ

Նշիկեան, որմէ յետոյ խօսեցաւ Հնչակեանների ներկայացուցիչ պ. Վահան Մօրլեան: Ամենէն վերջին խօսողն եղաւ վեր. Մ. Յ. Գնաճեան՝ Հայ երիցական եկեղեցւոյ կողմէն: Յաւալի է ըսել որ բոլորն ալ երկար խօսեցան և ինչ որ ամենէն սխալն էր, տարբեր տեսակետներով զիրար խաչաձեցին:

Երբ խօսողներ խօսեցան ու լռեցան, օրուայ ատենապետն ըսաւ. Հիմա ալ գործի անցնինք և ատենաթիւն ինչքան կըցած ենք ազդուիլ այս պատկառելի ատենախօսներէն: Ըսաւ ինք թէ 8 օր առաջ Լոս Անճէլոսի ժողովին տուի 50 տղար հիմայ ալ 100 կուտամ: Հրամայեց քանակի դրամալ, իրեն յաջորդեց իր եղբայր Ս. Թիւֆէնքճեան 100 տուարով և հետզհետէ սկսեցին արձանագրուիլ հանդիսականները: Գրծարախաբար 100 տղարէն աւելի տուող չեղաւ և այդ գումարին հաւասար տուող հազիւ թէ քանի մը հոգի եղան: Մինչդեռ շաբաթներ առաջ, ինչպէս վերին ըսի, առաւ պեղներ կը պատմուէին 1000ների չուրջ, Հանգանակութիւնը այնքան ուշ սկսաւ և այնպիսի իրարանցումով մը որ մէկ կուտար և չորս ալքէ կը վրիպէր և ժողովուրդը ձանձրացած առիթ սեպեց օձիքը ազատելու և կամաց մը ժողովարանը ձգելու: Ծառեր կրկինը և կրկնապատկեր տալու պատրաստուած էին բայց ժողովի և շատ շատերի տրամադրութիւնը տեսնելով ետ մնացին իրենց որոշած գումարը նուիրելէ: Տակաւին հանգանակութեան արդիւնքը յայտնի չեղած, որահը պարպուած էր արդէն:

Գիշերայ ժամը մէկի ատեններ ժողովը փակուեցաւ, կարելի է ըսել թէ ոչ գոհ տպաւորութեան տակ քանզի արդիւնքը շատ պղտիկ էր բաղդատմամբ Զրէզնօի բարեկեցիկ Հայ գաղութին, որու յայտնի հաղատէր հայեր Ամերիկացիների նախանձը կը շարժեն Հայերին վրայ: Ծառեր իրենց բացակայութեամբ կը փայլէին և 2.000ի չափ բազմութեան նուիրատուութիւնը հազիւ 3000 տղար եղաւ: Անշուշտ հաւատալի է որ հանգանակութիւնը դուրսն ալ շարունակուի և Թերիս 5000 բարձրանայ: Բայց, Զրէզնօցիներ, ստիկա յուսախաբութիւն մը չէ՛ր:

Պատգի ԽԱՉԿՈՆՑ

ՌՈՒՍ-ՀԱՅԿԱՅԱՆ
ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԸ
ՊԵՏՐՈՊՈԼԻՍ

Պետրոգրադ, 6(19) փետր.

Քաղաքագլուխ կոմս Տօլստոյի հրաւերով երէկ երեկոյ կայացաւ ռուս-հայկական միացեալ յանձնաժողովի նիստը, Պետրոգրադի քաղաքային

գումայի դահլիճում: Ներկայ էին ռուս և հայ 35 հոգի:

Կոմս Տօլստոյ նիստը բանալով բացատրեց յանձնաժողովի գործունէութեան նպատակն, որ է օգնութիւն հասցնել կովկասի հայ փախստականներին՝ թէ ռուսահայատակ և թէ օտարահայատակ: Քաղաքային վարչութիւնն իր հովանաւորութեան տակ ընդունելով այս գործն, ըստ այնմ ռուս-հայկական յանձնաժողովն ևս համարում է քաղաքային վարչութեան կից յանձնաժողով: Քաղաքային գումայի կողմից յատկապէս ընտրված մասնաժողովն ևս նոր անդամներով լրացված լինելով, այս մասնաժողովի նախագահ սէնատօր իվանովն ընտրվեց միացեալ յանձնաժողովի փոխնախագահ: Նախագահ մնում է Պետական խորհրդի անդամ պ. Տագանցեվ, իսկ պատուաւոր նախագահ՝ ինքը քաղաքագլուխը, կոմս Տօլստոյ:

Կարգադիցին վերստին այն երկու կողերը, որոնց մէկը պիտի հըրատարակվի մայրաքաղաքի թերթերում ժողովարարութեան նախօրեակին, իսկ միւսը պիտի փակցվի պատերի վրա: Այդպէս Մարտի կազմած առաջին մեծ կոչին տակ ստորագրել են նաև ուրիշ հասարակական ռուս գործիչներ, ինչպէս Պետական Գումայի պրօգրէսիտների պարագլուխ պ. Եֆրէմով, «Թիրթ. վէդ.» ի հրատարակիչ պ. Պրօպեր և ուրիշներ:

Եանձնաժողովը կայացրեց հետեւեալ որոշումները:

- 1) Նուիրատուութիւններ ընդունել Պետրոգրադի քաղաքային վարչութեան մէջ և յանձնաժողովի գանձադահ պ. Յ. Ղուկասեանի մօտ:
 - 2) Մարտի 7ին, 8ին և 9ին 3 օր ընդհանուր ժողովարարութիւն անել մայրաքաղաքում, թէ փողոցներում և թէ հասարակական ու առեւտրական հաստատութիւններում:
 - 3) Նուիրատուներին բաժանելու համար, պատրաստել տալ մեծ թւով թղթէ նշանակներ, որոնց վրա պիտի գրվին՝ հայկական մեռի խաչ, տղորմածութեան արտայայտիչ նշան և «Պետրոգրադ-Արմեանամ» խօսքերն իրեն մայրաքաղաք Պետրոգրադի համակրութեան ցոյցը հայերին:
 - 4) Ժողովարարութեան գործը կազմակերպելու և նոր աղբիւրներ ևս հոգալու համար ընտրվեց մի մասնաժողով թէ ներկաներից և թէ բացականերից, ռուս, լեհացի և հայ անդամներից, որոնց մեծամասնութիւնը տիկիներէն է բաղկացած:
 - 5) Ընդունվեց ռուս-հայկական մեղալի ծրագիրը որի մասին արդէն գրել եմ: Այս մեղալի մի երեսի վրա կայ հայկական խաչ, և շուրջը՝ «Ռուսիկ-Արմեանամ» և հայերէն՝ «Ռուսք առ Հայր»:
- Միւս երեսի վրա գրված է՝ «Վր շաւ իւպիտաւ ի», և հայերէն՝ «Ի ժամոռ փորձաւնացու»:
- Հայերէնը ոչ միայն գրաբար է որոշված գրել, այլ նոյնիսկ պրօֆ.

Մարքը ընտրել էր ամենահին, այն է՝ Մեարոպեան երկաթագիր ձևը:

Այս մեղալիքը պէտք է ծախվեն առանձնապէս, նոյն նպատակի համար: Գրանցից կուղարկվին նաև ուրիշ քաղաքներ, որչափ որ պահանջվեն:

Նիստը փակելուց առաջ կոմս Տօլստոյ կարգաց թիֆլիսից՝ քաղաքագլուխ Ս. Խատիսեանից և առաջնորդ Մեարոպ եպիսկոպոսից, նոյն պէս և Նոր-Նախիջևանից՝ քաղաքագլուխ պ. Գ. Չալսուչեանից՝ և մի քանի ուրիշներից հաւաքաբար՝ իր հասցէին ուղարկված հեռագիրները, որոնց մէջ Կերմազին շնորհակալութիւն էր յայտնված կոմսին և Պետ. ռօգրադի քաղաքային վարչութեան՝ յօգուտ հայոց յօժարակամ աջակցութեան համար:

Մայրաքաղաքի քաղաքային վարչութեան և մասնաւորապէս քաղաքագլուխ կոմս Տօլստոյի կողմից ցոյց տրված այս ջերմ համակրանքն անտարակոյս արժանի է խորին շնորհակալութեան:

Սարկաւան
(Մշակ)

ՌՈՒՍ ԶՕՐԱՐԱՆԱԿԸ
ԹԻՐԻՔԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Պետրոգրադ, 10 մարտ
Մեր զօրքեր մարտ 7ին դուռեցին կարևոր դիրք մը Անգրճորի երկրամասին մէջ և յետ մղեցին թիրքերը դէպի հարաւարեւմտեան մասը: Թշնամին մեծ կորուստներ ունեցաւ: Մարտ 8ին կռիւները շարունակուեցան Զորիսէն անդին գտնուող չըլանին մէջ: Ուրիշ ռազմաճակատների վրայ նշանակութեան արժանի ընդհարումներ չեն եղած:

Պետրոգրադ, 13 մարտ
Մարտ 12ին, մեր զօրքեր կը սկսելով յառաջդիմած են ծովեզերքի չըլանին մէջ և թիրքերը վտարած են դէպի հարաւային-արեւմտեան կողմը:

ՍԵՒ ԾՈՎԻՆ ՎՐԱՅ

Պետրոգրադէն կը հաղորդեն մրտ. 9ին թէ ռուսական նաւատորմը ռումբակոծեց Զօնկույտաք. Էրէյլի, Քիլիլի և Գօզլու նաւահանգիստները: Թիրքական մարտկոցները լռութեան դատապարտուեցան: Հանքածուխի տեղափոխութեան, լուացման և արտադրութեան յատկացուած չէնքերը, ինչպէս նաև մթերանոցներն ու պարպելու տեղերը քանդակեցան: Ութ չոգենաւներ և մեծ առագաստանաւ մը ընկղմուեցան Վրէլի թէ Ռուսերի ռմբակութիւններէն մեծաքանակ հանքածուխ Զօնկույտաքի մէջ այրուած և ոչնչացած լինելով, թիրքիան հանքածուխի համար ալ նեղ վիճակի մը մէջ ինկած է:

ԿՈՎԿԱՍԻ ՀԱՅ ԿԱՄԱՌԱՌՆԵՐՈՒՆ
Ի ՆՊԱՍՏ ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ
Ե. ՅԱՆԿ

Տեսակ	Փր.
Ք. Ղանդեան	2
Վահրամ Գաբրիելյան	2
Մեթուան Մէրճիմէքեան	2
Լ. Տիարպէքիլեան	2
Մանուկ (Մ. Ա.)	2
Մանուկ թողան	2
Համարձուժ հանձնեցան՝ Նցի	2
Միսաք թիւթեան	4
Քէրոլէ Գարաօղլանեան	5
Պ. Գարուպեան	10
Կ. Չիլքեան	1
Նափօլէոն Քէլիլեան	5
Օհանէս Թայեան	3
Նշան Շաշոյեան	5
Յարութիւն Կատարինեան	2
Պողոս Զիւլէհէթեան	5
Աւետիս Աղբէկեան Երզնկցի	5
Եղիա Աղբէկեան	5
Խորէն Գալանճեան	5
Աւետիս Զիլթեան	5
Զամարեան եղբարք	20
Մկրտիչ Տօղարեան	5
Ս. Պ. Կիւլէսէրեան	20
Գարեգին Քիլիբեան	20
Ս. Տէր Մանուկեան	5
Յովհաննէս Ռուսեան (Շիքաօ)	103
Մ. Գէորգոս (Ճիպուլթի)	100
	347

Գ. ցանկին գումարը (Տեսնել
Արմենիա, թիւ 31) 4665
Համագումար 5012
==

Մարտի 13 մարտ 1915

Կովկասի Հայ Կամաւորներուն
Նպաստող Կ'Արմի
Գ. ՇԱՀԱՄԱՆ

Կովկասի Հայ Կամաւորներուն նը-
պաստող Մարտի 13 կոմիտէն անցած
չարաթի մէջ իբրեւ առաջին յղում
2.000 ռուբլի (4.520 ֆր.) հեռագ-
րով ղրկած է Թիֆլիս «Ազգային
Բիւրօ»-ին Կը յուսանք թէ Բ. յը-
ղում այ չպիտի ուշանայ, հայրենա-
սէր Հայերի ջանքերին շնորհով
մօտ օրեր նորէն կը ղրկուի մը
կազմուելով:

«ՍԵՐՊԱԿԱՆ ՕՐԸ» ՖՐԱՆՍԱԻ
ՎԱՐՓԱՐԱՆՆԵՐԻՆ ՄԷՋ

Ֆրանսայի հանրային կրթութեան
նախարարը որոշած է որ ընթացիկ
մարտ ամսի 26 ուրբաթ օրը, իբրեւ
«Սերպական օր» մը, Հանրապե-
տութեան բոլոր վարժարաններին
մէջ նուիրուի հայրենասէր սերպ ժո-
ղովրդի առաքինութիւններն ու քա-
ղաքը թմբկահարելու փառաբանելու:
Այդ օր, նախնական, երկրորդական
և բարձրագոյն ուսման բոլոր վար-
ժարաններին մէջ, դասախօսները
(professeur) կամ վարժապետները դա-
սախօսութիւն մը կամ ատենաբա-

նութիւն մը պէտք է ընեն Սերպիայի
պատմութեան և ներկայ պատերազ-
մին մէջ անոր կատարած դերին վը-
րայ:

ՖՐԱՆՍԱԻ ՄԷՋ ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐԻ
ԲՆԱԿՈՒԹԵԱՆ ԹՈՅԼՏՈՒՈՒԹԻՒՆԸ

Ֆրանսական կառավարութիւնը
Ֆրանսայի մէջ բնակող օտարականնե-
րին նկատմամբ նոր որոշում մը տը-
ւած է: Մարտ 20էն սկսած, ֆրան-
սաբնակ օտարականներին շնորհուած
բնակութեան արտօնագիրները (per-
mis de séjour) պէտք է որ պատկա-
նեալ անձի լուսանկարն իրենց վրայ
կրեն որ պէտք է իրենց բնակած
թաղի ոստիկանապետէն կամ գիւ-
ղապետէն կնքուած լինի: Այս կա-
նոնի դէմ ոնէ զանցառութիւն պի-
տի ենթարկուի լրտեսութեան ամ-
բաստանութեան, Հետևապէս կարե-
ւի եղածին չափ շուտ և ներկայ մարտ
ամսի 20էն առաջ պէտք է կատար-
ւած լինի այդ գործողութիւն:

Մարտի 13 համար պաշտօնապէս
ծանուցուած է նահանգապետութե-
նէն որ օսմանեան հպատակները,
ինչպէս նաև Աւստրիացիները, Գեր-
մանացիները, Ալգալցիները, Բոս-
նիացիները, Գրանդէնցիները, Սեր-
պերը և Պոնականները, նոյն ձևակեր-
պութիւնը կատարելու համար պէտք
է ներկայանան նահանգապետու-
թեան ապարանքը մասնաւոր ոստի-
կանապետութեան (Commissariat
spécial près la Préfecture):

ՏԱՐՏԱՆԷԼԻ ՌՄԲԱԿՈՐՈՒՄԸ

Աթէնքէն հեռագրած են մարտ
10ին. «Դաշնակիցներին Տարտանէլի
ներքին ամրոցներին դէմ ուղղած
թնդանօթաձգութիւնը աղէտալի ե-
ղաւ թիւրքերին համար: Ֆրանսե-
անգլիական մարտանաւերն իրենց
թնդանօթները կրակը երկու ժամ
չարունակ կեդրոնացուցին Քիլիս-
պահարի ամրոցին և Բէնքիոսի
մարտկոցներին վրայ որոնք մեծա-
պէս փաստեցան: Յարձակող նաւե-
րի ծանր թնդանօթներն այնուհետեւ
76 ումը կատարեալ աջողութեամբ
արձակեցին Տարտանոսի ամրոցին
վրայ, թիւրք ամրոցներէն արձակ-
ւած թնդանօթները կրակը հետըզ-
հատէ աւելի տկարացաւ: Երէկ չէ
առջի օր, երկու զրահաւորներ, ա-
ռաջին անգամը լինելով յորմէ հետէ
սկսած են գործողութիւնները Տար-
տանէլի ներուցներին մէջ, զիչերը
անցուցին կիրճին մէջ և պաշտպա-
նեցին սկան մաքրող նաւերը որոնք
լուսարձակների լուսովը ծովէն
գուրս կը հանէին պայթուցիկ ա-
կանները:»

— Տարտանէլի վերաբացումով, որ
կը յուսացուի թէ քիչ օրէն կը կա-
տարուի, վերստին պիտի սկսին եր-
թեկեղ շատ մը նաւեր որոնք Սե-
թովին մէջ փակուած մնացին թիւրք

կառավարութեան պատերազմ հրա-
տարակած միջոցին: Բաց աստիճա-
կան և գերմանական նաւերէ, Սե-
թովին մէջ փակուած կը մնան այժմ
11 անգլիական, 27 ռուսական, 5
պէրժական, 6 ֆրանսական, 12 յու-
նական, 9 իտալական, 10 ուսմանա-
կան, 2 դանիական, 2 սիւէտական,
1 հոլանդական և 1 պուկարական
նաւեր: Ֆրանսականներին մէջ են
«Մէսսաթըրի» ընկերութեան «Է-
քուադէօր», «Օքսիւս» և «փորթիւ-
կայ» շոգենաւներն որոնք նիկոլա-
յէֆի ռուսական նաւահանգստին մէջ
ապաստանած կը մնան այժմ:

— Լոնտոնի «Թայմզ»-ի թղթա-
կիցը մարտ 13ին հեռագրած է Սե-
թիւն. «Տէտէաղաճէն երէկ կէսօ-
րէն յետոյ ժամը 3ին հեռագրած
են թէ երէկ առաւօտ կանուխ Տար-
տանէլի ներուցին և Սարոսի ծովա-
ծոցին մէջ սոսկալի թնդանօթաձը-
գութիւն մը սկսած է որ դեռ կը
չարունակուի: Ուժգին պայթումներ,
նախկիններէն աւելի ուժով, որոշ
կերպով կը լսուին շատ հեռուէն մին-
չև ներսերը:»

— Աթէնքէն կը հեռագրեն մարտ
13ին. «Անգլիական և ֆրանսական
զրահաւորներ երէկ առաւօտ վեր-
սկսան ուժաւորել Տարտանէլը: 70ի
չափ փոքրիկ նաւեր կաշխատին ծո-
վին մէջէն դուրս հանել զետեղուած
ականները ու դորփինները, երկու
նաւատորմների սպայների հրամա-
նատարութեան տակ: Դաշնակից նա-
ւատորմները տակաւին պէտք է քան-
դեն 8 կամ 10 ամրոցներ և ծովե-
զրեայ մի քանի մարտկոցներ: Ընդ-
հանուր կարծիքն այն է թէ 15 օր
չանցնի որ դաշնակից նաւատորմը
կարենան Մարմարաի ծովը մտնել
եթէ ցամաքային զօրքերն ալ իրենց
գործակցելով կարենան շարունակել
յառաջդիմել:»

— Աթէնքէն կը հեռագրեն մարտ
15ին թէ թիւրքերը թնդանօթնե-
րով և զօրքերով կամրացունեն այժմ
Պուլարի գիծերը:

— Աթէնքէն մարտ 14ին հեռա-
գրուած է Լոնտոնի «Տէլի Բրօնի-
քը»-ին. «Թէնէտոսէն կիմացունեն
որ Տարտանոս ամրոցի մարտկոցնե-
րը բոլորովին քանդուած են: Համի-
տիէ ամրոցը շատ փաստուած է:
Դաշնակից նաւատորմը երէկ սաստիկ
կրակ ըրաւ Չանադ-Գալէսի վրայ
18 հազարամէգր հեռուէն: Քաղաքը
մեծ փրաններ կրեց, բնակիչներն ա-
պաստանեցան ստիական ծովեզրերի
գիւղերին մէջ: Չիմիքի ամրոցը մի-
նակ կը շարունակէ դիմանալ:»

— «Գոլին. Էլիզապէթ» անգլիա-
կան հսկայ մարտանաւը Եդէեան ծո-
վի կողմէն Սամոս ծովածոցին մէջ
անցած, կալիբրոյի թերակղզիի ետե-
ւի կողմէն անուղղակի թնդանօթա-
ձգութեամբ քանդած է կալիբրոյի
զինուորական շէնքերը և ծովեզրեայ
շատ մը մարտկոցները:

— Աթէնքէն կը հեռագրեն մարտ
14ին. «Ամրոցը զիչերը երկու կողմէն
ուժգին թնդանօթաձգութիւն մը շա-

բունակեցաւ դաշնակից մարտանա-
ւերին և թիւրքական ամրոցներին
միջև: Թնդանօթների բռնիւնը և յու-
սարձակների շքեղ լոյսը արդարեւ հը-
րապուրիչ հիանալի տեսարան մը կը
ներկայացունէին: Գումագալէի կողմէն
վաղեցին եկան թիւրք զօրքեր: Գի-
մագրելու համար դաշնակից զօրքե-
րի ցամաք իջնելուն, սակայն ֆրան-
սական զրահաւորները ստատիկ թրն-
դանօթի բռնեցին թիւրք զօրքերը
և ցրուեցին զանոնք:»

ՉԻՐՈՒՆԻ ՌՄԲԱԿՈՐՈՒՄԸ

Աթէնքէն մարտ 14ին կը հաղոր-
դեն Լոնտոնի «Մորնինգ փոստ»-ին.
«Երկու նոր զրահաւորներ, որոնցմէ
մէկը «Գոլին. Էլիզապէթ»-ի ձևով չին-
ւած է, օգնութեան եկան անգլիա-
կան նաւատորմին, փարոսի ծովա-
ծոցին մէջ: Չիմիքի ծոցին մէջ
թիւրքական զօրք մարտկոցները, Է-
բաց առեալ երկու քը, լուծեան են-
թարկուած են: Չիմիքի առջև զե-
տեղուած բոլոր ականները վերցուած
են:»

— Չիմիքի վալի Բահմի պէյը
պաշտօնապէս իմացուցեր է ժողո-
վըրդին որ խոհեմութեան համար
քաղաքէն հեռանալով երկրին ներ-
սերը քաշուին որովհետեւ դաշնակից
նաւերը Չիմիքի քաղաքին վրայ յար-
ձակած ատեն՝ քաղաքը ռազմագաշ-
տի մը պիտի փոխակերպուի:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՆՈՐԱԿԱԶՄ
ԴԱՆԻՃԸ

Յունաստանի նոր դաշինքը կազ-
մուեցաւ Տ. Կունարիսի նախագահու-
թեամբ որ միանգամայն իրեն վը-
րայ առաւ պատերազմական նախա-
րարութեան պաշտօնը: Չօղրաֆոս
որ Եպիրոսի ինքնավար տէրութեան
նախկին վարիչն է և իր ֆրանսասէր
զգացումներով ծանօթ, արտաքին
գործերի նախարար եղած է: Ծովա-
յին նոր նախարար Սիդաքիս և հա-
ղորդակցութեան ճանապարհներ
նոր նախարար Պալթաճիս՝ նոյնպէս
ֆրանսասէր կը համարուին: Հաւա-
նօրէն նոր նախարարութիւնն ալ պի-
տի շարունակէ բարեկամական դիրք
մը պահպանել Ֆրանսայի, Անգլիայի
և Ռուսիայի հանդէպ, եթէ նոյն իսկ
չյօժարի թողուլ իր չէզոք դիրքը և
անոնց հետ միանալ, ինչ որ ընելու
փութալ մտադիր էր վէնիզէլոս:

ԹԻՒՐԿԻԱՆ ԼՈՒԼՆԵՐ

Թիւրքիայի ելեմտական նախարար Ճա-
վիտ պէյ գնացած է Պերլին, զրամ ուղե-
լու համար որ կարենան պատերազմը շա-
րունակել: Կերմանացի զրամատէրները
ցուրտ ընդունելութիւն մ'ըրած են Ճա-
վիտ պէյին, որի պաշտօնին յաջորդութիւնը
գիտարին կը թուի քանի որ Գերմանիան
ինք ալ զրամի պէտք ունի այժմ:

— Պուրէշէն կը հաղորդեն մարտ 7ին.
«Կ. պոլսէն անուած ստոյգ լուրերին հա-
մեմատ՝ Սամանեան զրամատուը, Տէյը
զրամատուը և վերէն զրամատուը իրենց

դրամներ ապահով տեղ մը փոխադրած են։
Զորավար Լիման Ֆել Սանտերս փաշան իր
աւելցուցած զրամները, 40.000 մարք,
Գերմանիա դրկած է. նաև անցաթուղթ
հանել տուած է իր երկու աղջիկներին հա-
մար որոնք շուտով պիտի մեկնին Կ.պոլ-
սէն։ Թուրք զերման սպայները միեւնոյն
զգուշութիւնները ձեռք առած են իրենց
ընտանիքներին համար։ Շատ մարդեր ձեր-
բակաւորած են, որոնց մէջ է նաև սուլ-
թանի քանդաղին ճէլալէտտին իշխանը։
Ստոր ձերբակալութեան շարժումները եղած
է իր մօր, Սուլթանի քրոջ, կաթուածահար
մեռելիք, Կ.պոլսի մտատանը թիւն պատ-
հառող վիճակի մը մէջ կը գտնուի։ Այսու
ամենայնիւ, չկարծուիր թէ քրիստոնեայ-
ներին վրայ բռնութիւններ գործադրուելու
երկիւղ կայ։»

— Պուքրէշէն կը հաղորդեն մարտ 10ին,
« Ներքին գործերի նախարար Թալէաթ
պէյին և պատերազմական նախարար Էն-
վէր փաշան միջև անհամաձայնութիւնը
կը սաստկանայ։ Էնվէր փաշան կը պա-
հանի Ժայռայեղ զինադրութիւն դաշնա-
կից տէրութիւններին, նոյն իսկ Կ.պոլսի
փողոցներին մէջ անոնց դէմ կուրք շարու-
նակելով. իսկ Թալէաթ պէյ խորհուրդ կու-
տայ քաղաքը յանձնել եթէ դաշնակիցներ
ըն Տարտանէլի ամրոցներն առնեն։ Հե-
տեապէս Թալէաթ պէյ արգիւնց Էնվէր
փաշայի յայտարարութեան լրագրիւններին մէջ
հրատարակուիլը և փողոցներին մէջ պա-
տերի փրայ փակցուիլը։ Կրտսի նաև թէ
քերականացի բազմաթիւ սպայներ խնդիրք
տուած են որ զիրենք Թուրքիայէն յետ
կանչեն Գերմանիա։ Գերմանական և արա-
տիական զենայանաւորներն իրենց հպա-
տակներին խորհուրդ կուտան որ մեկնին
Թուրքիայէն։»

— Պուքրէշէն կը հաղորդեն մարտ 9ին,
« Կ.պոլսէն իրազեկ անձերէ այս առաւօտ
առնուած լուրերին նայելով՝ հանդարտ կա-
ցութիւն մը կայ այնտեղ։ Կը թուի թէ
անկարգութիւն ծագելու վախ չկայ։ Տե-
ղական իշխանութիւնները Կ.պոլսի պաշտ-
պանութեան ծառայող թնդանօթները քա-
կած են որպէս զի եթէ թշնամիները Կ.
պոլսի հասնին, անպատշաճ քաղաքի
մը պէս համարելով այն՝ թնդանօթի լը-
բանեն։ Տ. Թէյք Ստանէսքու հեռագրեց
Թալէաթ պէյին, որի անձնական բարեկամ
է, խնդրելով խուսափիլ պատերազմի սար-
սափներէն և առանձին խաղաղութիւն
հնքել, առանց շատ զբաղուելու Գերմա-
նիայով և Աւստրիայով։ Կը յուսայ համադել
թէ այդպէս կը պահանջէ Թուրքիայի փր-
կութիւնը։»

— Առերևոյթս հանդարտութիւնը որ
դեռ մէկ շաբաթ առաջ ցոյց կը տրուէր
Կ.պոլսի վարչական շրջանակներին մէջ,
սկսած է խանգարուիլ։ Երիտասարդ-
Թուրքերի զինաւորներն ալ իրենց ապահո-
վութեան համար փոխուտի ճանքան կը
սկսին բռնել։ Երեսփոխանական ժողովի
ատենապետ Խալիլ պէյ Պուլկարիա մեկ-
նած է։ Բազմաթիւ թուրք ընտանիքներ,
որոնց մէջ է և Ներքին գործերի նախա-
րար Թալէաթ պէյի ընտանիքը, Կ.պոլսէն
Գանես տեղափոխուած են։ Հանրային շի-
նութիւններին նախարարի ընտանիքը Պու-
տա դնացած է։ Գահէնին մէջ սաստիկ
անհամաձայնութիւն կայ. միայն Էնվէր
փաշան է որ ջերմանալ կուտակից միա-
ցած է Գերմաններին։ Երեսփոխանի նա-
խարար ատենապետ Աճմէտ Բիզա պէյ ալ
բացէ ի բաց պայքար կը մղէ կառավարու-
թեան դէմ։

— Գորենհայի միջոցով Լոնտոնի «Տէյլի
Նիւս ին հասած հեռագրի մը նայելով,
Կ.պոլսի մէջ տագնապալի կացութիւն մը
կը տիրէ։ Ամբողջ յարձակելով գերմանա-
կան շատ մը տուններ վրայ, մասնաւորա-
պէս օթեանների (hotel) վրայ, քարկոծեր
է։

Գահէնից Աւստրիա համարի սերական

որդիքն Պուքրէշէն տարին իշխանի Գանեսի
իր աքսորականի մէջ սպաննուած լինելուն
լուրը կը հաստատուի։

Վոն Տէր Կոյց փաշան որ իզմիր գնա-
ցած էր ամբողջութեամբ աչքէ անցունելու,
մի քանի օրէ ի վեր աներեւոյթ եղած է
այնտեղ։ Զորաց կայ թէ սպաննուած կը
լինի։

ԶԱՆՈՋԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պետրոգրադէն կը հեռագրեն միտ.
13ին թէ Ռուսիայի նախկին երևու-
տական նախարար և նախարարապետ
կոմս վիթէ ինֆլուէնձաի հիւանդ-
թենէ բռնուելով մեռեր է։

— Ռուսմանիէն հասած լուրերին
նայելով, շատ յոյս կայ որ Պալքա-
նեան դաշնակցութիւնը վերակազ-
մուի Ռուսմանիայի, Պուլկարիայի, Յու-
նաստանի և Սերպիայի մասնակցու-
թեամբ։ Այդ դաշնակցութիւնը պի-
տի գործէ մէկ կողմէ Թուրքիայի և
միւս կողմէ Աւստրիայի գէմ։

ՕՐԱՅՈՅՑ (1)

Հին Տոմար	Նոր Տոմար
ՄԱՅԻՍ	ՄԱՅԻՍ
1 Ուր. ԽԱ. օր յինանց։	14
2 Շբ. ԽԲ. » »	15
3 Վեր. Է. և ԽԴ. » »	16
4 Բշ. ԽԳ. » »	17
5 Գշ. ԽԵ. » »	18
6 Դշ. ԽԶ. » »	19
7 Եշ. ԽԷ. օր յինանց։ Տարեդարձ դաշակաւորութեան ճօրճ Ե. Թագաւորին Անգլիոյ և կայ- սեր Հնդկաստանի (1910)։	20
8 Ուր. ԽԸ. օր յինանց։	21
9 Շբ. ԽԹ. » »	22
10 Վեր. Հ ՈՂԵԳԱՆՈՒՍՏ. Պեն- տեկոստէ. Բարեկենդան Նդիա- կան պահօց։ Լոնց. և Զոգե- գաւուտ (Pentecôte)։	23
11 Բշ.	24
12 Գշ.	25
13 Դշ.	26
14 Եշ. Տարեդարձ Թագադրու- թեան Նիկոլայ Բ. կայսեր Ռուսիոյ (1897)։	27
15 Ուր.	28
16 Շբ.	29
17 Վեր. Ա. Կիրակի Յարութեան և յիշատակ Նդիայ մարգա- րէին։ Առաջին պահօ։	30
18 Բշ. Սրբոց կուսանացն Հոփ- սիմեանց։	31

ՅՈՒՆԻՍ

19 Գշ. Սրբոց կուսանացն Գայիա- նեանց։	2
20 Դշ.	3
21 Եշ. Սրբոցն Յովհաննու Կարա- պետին և Աթանազիոսի Ե. պիսկոպոսին։ Լոնց. Տօն Խոր- հրդոյ Ս. Հաղորդութեան (Fête-Dieu)։	4
22 Ուր.	5
23 Վեր. Ս. Գրիգորի Լուսաւոր- չին մերոյ ելնի վերապէն։	6
24 Վեր. Տօն Կաթողիկէ Ս. Էջ- միածնի։ Կատարի հանդէս յա- մենայն եկեղեցիս Հայոց Տա- րեդարձ Ազգային Սահմանա-	7

(1) Տեանել նախորդ ամիսներին համար
(1915 փետրուարէն սկսած) Արմէնիայի 29,
30, 31 և 32 թիւերը։

դրութեան Հայոց Թուրքիոյ
(1860)։

25 Բշ. Սրբոց մանկացն Բեթղէհէ-
մի և Ալիսիոսի վկային,
Մովկիմայ քահանային և Կո-
դրատիոսի զինւորին։

26 Գշ. Սրբոց կուսանացն Նուսեայ
և Մանեայ։

27 Դշ.

28 Եշ. Սրբոց իշխանացն Սահակայ
և Յովսէփայ և վկայիցն՝ Սար-
գիսի և Բագոսի։

29 Ուր.

30 Շբ. Սրբոցն Մեծին Ներսիսի
Հայրապետին և Խաղայ եպիս-
կոպոսին։

31 Վեր. Բարեկենդան պահօց Լու-
սաւորչի։

ՅՈՒՆԻՍ

1 Բշ. Սրբոցն Եպիփանու Կիպ-
րացոյն, Բարեւայ Հայրապե-
տին և երկր աշակերտացն ու-
րին։

2 Գշ. Սրբոցն Կոստանդիանոսի
Թագաւորին և մօր նորա Հե-
ղինեայ։

3 Դշ. Տարեդարձ ծննդեան ճօրճ
Ե. Թագաւորին Անգլիոյ և
կայսեր Հնդկաստանի (1865)։

4 Եշ. Սրբոցն Թէոփիլոսի գաղա-
տացոյն և Թալիւեայ բժշկին
և եօթն կուսանացն որք Սն-
կիւրիա կատարեցան։

5 Ուր.

6 Վեր. Գիւտ նշխարաց Ս. Գրի-
գորի Լուսաւորչին։

7 Վեր.

8 Բշ. Ս. վկայիցն Անտոնինոսի,
Թէոփիլոսի, Անիքսոսի և Փո-
տինոսի։

9 Գշ. Սրբոցն Դանիէլի մարգա-
րէին և երկր մանկանցն Սեդ-
րաքայ, Միսաքայ և Արեդ-
նազովի։ Ամանամուտ և ա-
րեւադարձ խնդրեմնի. ցե-
րեկն սկսանի կարճանալ և
գիշերն երկարիլ։

10 Դշ.

11 Վեր. Սրբոց Թարգմանչացն մե-
րոց Սահակայ և Մեսրոպայ,
Կատարի հանդէս յամենայն
դպրոցս։

12 Ուր.

13 Շբ. Տրդատայ Թագաւորին մե-
րոյ և Աշխէն տիկնոջն և Խոս-
րովիդիոսոյն։

14 Վեր. Կիւտ տիոյ Ս. Աստ-
ածածնի։

15 Բշ. Ս. Կալիստրատոսի և 49
վկայիցն և Ղուկիանոսի քա-
հանային։

16 Գշ. Զաքարիայ մարգարէին։

17 Դշ.

ՅՈՒՆԻՍ

18 Եշ. Եղիսէի մարգարէին։	1
19 Ուր.	2
20 Շբ. Ս. Երկոտասան առաքելոցն և Պողոսի երեքտասաներորդ առաքելոյն։	3
21 Վեր. Բարեկենդան պահօց Վարդապետի Տարեդարձ ան- կախութեան Միացեալ-Նա- հանգաց Ամերիկայի (1777)։	4
22 Բշ.	5
23 Գշ.	6
24 Դշ.	7
25 Եշ.	8
26 Ուր.	9
27 Շբ. Յիշատակ տապանակին Հնոյ և տօն նորոյս Ս. Եկեղեցոյ Երեկոյին նաւակատիք։	10
28 Վեր. Վարդապետ (Տօն Ա- շակերպութեան Տեան մերոյ Երեսփոխանի Քրիստոսի)։ Տարե- դարձ օծման Գեորգայ Ե. Ի	11

Վեհ. Հայրապետին ամենայն
Հայոց։

29 Վեր. Բ. օր Վարդապետի։ Յի-
շատակ մեռելոց։

30 Գշ.

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

ԾԱՆՈՒ ԳԻՐԳԵՐ

Մ. ՓՈՐՔՈՒԳԱԼԵԱՆ ՀՐԱՏՈՐԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Փր. սնգմ.

Ս. Հայ զիւգաղիւնցի մը
Բ. տպագր.

Բ. — Է. (Սպասած)

Բ. Թիւրքիայի Հայերն և
իրենց դրոցն էր (Գրեց
Մ. Աւետիսեան)

Թ. « Արմէնիայի յաշարար
(Ա. տարի)

Ժ. Վրէժ

ԺԱ. Թումա Բոգոսիւս

ԺԲ. Նմոյներ Մ. Փարբուգա-
լեա ի գրած ոտանաւոր-
ճերկն

Ժ. Մի պուլկար ճայոնեանը
(Պուլկարիայի Եղեղեղ-
իւթեան ծագման պատ-
մութիւնը)

ԺԴ. Մի գաղիւք

Մարտիլէն դուրս զրկելու փոտի ծախ-
քը կը վճարուի հրատարակողէն։

ԶԱՆՈՋԱՆ ՀՐԱՏՈՐ ԼԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Արմէնիայի խմբագրատան մէջ ծախու-
կը գտնուին, ի միջի այլոց, և հետեւեալ
գիրքերը, որոնց արժէքները նշանակուած
են իրենց առէւ։

Մարտիլէն դուրս զրկելու ճանապար-
հածախքը գնողին վրայ է. ուստի հաշ-
ւի դիւրութեան համար կը նշանակենք թէ՛

Մարտիլի մէջ ծախուելու գիները և թէ՛
փոստով ուրիշ քաղաք զրկուելու գիները։

Այս վերջինները փակագծի մէջ գրուած-
ներն են։ Արժէքը կանխիկ չստաց,
ւած գիրք չըրկուի։ Արձանագրուած (re-

commandé-registré) ծրարով ստանալ
ուղղութեամբ պէտք է 25 սանդիւմ աւելի դր-
կեն իւրաքանչիւր ծրարի համար որ 2 քի-

օէն աւելի պէտք չէ կուտ։

Ընտիր Հայկազուն՝ պատկերազարդ. Գ.
տպագր. 2 ֆ. և 50 սանդիւմ. (3 ֆր.)

Պող և Վիգիլի (Սիրազեղ սրտաւարժ
պատմութիւն մը որ ֆրանսերէնէ թարգ-
մանուած է գրէթէ ամէն լեզուի, ինչպէս
և հայերէնի թէ՛ գրաբար և թէ՛ աշխար-
հարար և զանազան անձերէ։ Մեղ մօտ ծախու-
գտնուածը Աստուածատուրեան Մանուկ
պէյի աշխարհարար թարգմանածի Գ. տը-
պագրութիւնն է, պատկերներով զարդա-
ւած։ 1 ֆր. և 20 սնգմ. (1,40)։

Եղովբոս (Յոյն երեկոյի առակախօսին
կենսագրութիւնը և իր 300է աւելի իմաս-
տալի, զրոյցունող և կրթող առակները կը
պարունակէ։ Ամէն մէկ առակի վրայ անոր
բարոյական իմաստը գրուած է թէ՛ գրա-
բար և թէ՛ աշխարհարար երկու տող ոտա-
նաւորով. առակին տակն ալ աշխարհարար
գրուած խրատական բացատրութիւն մը և
գրաբար 8 տող ոտանաւոր։ Առակները բա-
ցատրող բազմաթիւ պատկերներով զար-
դարուած է։ Կը բաղկանայ 540 երեսներէ,
բաց ի պատկերներին յատկացուած երես-
ներէն։ տպագր. 2 ֆր. և 30 սնգմ. (2,60)։

ՏՆՈՒԷ. — ԽՄԲԱԳԻՒ

Մ ՓՈՐՔՈՒԳԱԼԵԱՆ

ՄԱՐՏԻԳԼ

Հայերն Տպարաւ Մ. Փարբուգալեան

Le Gérant: François CARRIERE.

Marseille. — Imprimerie du Midi